

Strategi for inklusion

i Hørsholm Kommunes

dagtilbud – skoler - fritidsordninger

2013 - 2018

Indledning

Børn og unges læring og udvikling foregår i det sociale samspil med omgivelserne. Børn og unge er aktive, nysgerrige og udforskende. I dialog med andre børn og voksne skaber de læring og udvikling for sig selv og hinanden. At deltage i fællesskaber er en forudsætning for børn og unges læring, udvikling og trivsel. Hørsholm Kommune ser det som sin opgave at medvirke til, at alle børn og unge trives og har mulighed for at udvikle sig fagligt og socialt i fællesskaberne i kommunens dagtilbud, skoler og fritidsordninger, når det giver mening for barnet eller den unge og hele fællesskabet.

Hørsholm Kommune har udarbejdet en inklusionsstrategi med det langsigtede mål, at alle børn og unge skal opleve, at de trives og indgår i de fællesskaber, hvor de er - og at børn og unge udnytter og udvikler deres viden, kompetencer og ressourcer bedst muligt og dermed oplever, at de udvider deres handle- og valgmuligheder.

For at nå dette mål vil Hørsholm Kommune i de kommende år styrke inklusionsindsatsen i såvel dagtilbud, skoler og fritidsordninger som i det administrative og tværfaglige samarbejde. Inklusionsstrategien udgør rammen for det fælles arbejde og beskriver de målsætninger og indsatser, som kommunen vil arbejde med.

Hvad er god inklusion i Hørsholm?

Den gode inklusion opstår gennem en dynamisk og vedvarende proces, hvor de voksne i dagtilbud, skoler og fritidsordninger er helt centrale i at rammesætte de gode formelle og uformelle fællesskaber.

Inklusion indebærer fokus på fællesskabet. Det vil for nogen være et perspektivskifte fra fokus på det enkelte barn eller unge til fokus på selve læringsmiljøet. Den anerkendende tilgang er grundlaget for, at børn og unge kan tænke positivt om eget værd, og er fundamentet for at arbejde med inklusion. At arbejde anerkendende indebærer, at børn og unge ses, høres, forstås og værdsættes i ligeværdige relationer. At en relation er ligeværdig betyder, at begge parter synspunkter, oplevelser og følelser gensidigt respekteres, og der er accept og respekt for børn og unges hele livsverden.

Det er fællesskabets måde at være fællesskab på, der bestemmer, i hvor høj grad inklusion lykkes. I den inkluderende praksis har alle børn og unge brug for en særlig indsats på forskellig måde. Det betyder, at differentierede lærings- og udviklingsmiljøer tilrettelægges netop med udgangspunkt i børn og unges forskellige forudsætninger, potentialer og

muligheder.

Målsætninger for inklusionsindsatsen

Kulturen og fællesskaberne i de enkelte dagtilbud, skoler og fritidsordninger er omdrejningspunktet for inklusionsindsatsen. Det er de voksne – medarbejdere og forældre – der som rollemodeller skaber rammerne for en inkluderende kultur. De voksne tager initiativ til inklusionsfremmende aktiviteter og samarbejder med børn og unge om at opstille tydelige spilleregler for fællesskaberne.

Målsætning:

I Hørsholms dagtilbud, skoler og fritidsordninger har vi en inkluderende kultur, hvor børn og unge oplever sig inkluderet i fællesskaberne. Det betyder, at børn og unge

- har mulighed for at være til stede, deltage og lære i dagtilbud, skoler og fritidsordninger
- udvikler sociale kompetencer i fællesskaberne
- oplever gode og betydningsfulde voksenrelationer og oplever sig værdsat i fællesskaberne

En inkluderende kultur indebærer, at der er inkluderende læringsmiljøer.

Målsætning:

Alle dagtilbud, skoler og fritidsordninger har inkluderende læringsmiljøer. Det betyder, at læringsmiljøerne er kendetegnet ved

- tydelige spilleregler for fællesskabet
- engagerede børn og unge, der er aktivt deltagende i læringsfællesskaberne – både de sociale og faglige
- at tage afsæt i forskellige fællesskaber, hvor store og mindre grupper, og ude- og indearealer indtænkes og gøres til genstand for en fleksibel fysisk indretning.

Forudsætningen for inkluderende læringsmiljøer er medarbejdere, som kontinuerligt faciliterer inkluderende læringsmiljøer for alle børn.

Målsætning:

Der er altid et team - forstået som grupper af fagpersoner - omkring det enkelte barn, som faciliterer inkluderende læringsmiljøer. Det betyder, at teamet

- organiserer fællesskaber, der udvider børn og unges lærings- og udviklings-muligheder ud fra en didaktisk tilgang til læring
- støtter og guider børn og unge i læringssituationer og imødekommer deres forskellige behov og forudsætninger
- arbejder målrettet med evaluering af egen praksis på baggrund af fagligt begrundede metoder og overvejelser, som udfordrer teamets læringspraksis

Forældrene er helt centrale i styrkelsen af fællesskaber i dagtilbud, skole og fritidsordninger. Hørsholm Kommune ønsker, at forældre - i et samarbejde med medarbejdere - medvirker til at styrke fællesskaberne.

Målsætning:

Forældrenes rolle i inklusionsindsatsen styrkes. Det betyder, at forældre

- er bevidste om deres ansvar som rollemodel for, at deres barn er med til at inkludere andre i fællesskaberne
- tager ansvar for de fællesskaber, de indgår i - i deres barns dagtilbud, skole og fritidsordninger
- oplever, at de er med til at styrke inklusionen og muliggøre, at alle børn og unge er del af fællesskaber

Der findes børn og unge, som kan have svært ved at indgå i fællesskaber, og som ikke trives og derfor har behov for særlig støtte. Med denne strategi vil Hørsholm Kommune styrke inklusionen af disse børn i fællesskaberne i de almene dagtilbud, skoler og fritidsordninger.

En styrket inklusionsindsats for disse børn kræver, at ressourcepersoner¹ kommer tættere på almenområdet og understøtter den pædagogiske praksis. Formålet er at styrke almenområdets viden om børn og unge i udsatte positioner samt kendskab til de redskaber og metoder, som kan støtte disse børn - en viden som samtidig er til gavn for alle børn i fællesskaberne. En øget videndeling vil desuden styrke den tidlige forebyggende indsats.

Styrkelsen af den forebyggende indsats er afgørende for, at børn og unge i udsatte positioner

¹ forstået som fagpersoner med specialfaglig viden og/eller fagpersoner med særlig viden om inklusion

får støtte så tidligt som muligt og herved ikke ekskluderes fra fællesskaberne i de almene tilbud, samtidig med, at deres behov for særlig støtte mindskes.

Målsætning:

Den forebyggende indsats samt videndeling mellem det specialpædagogiske område og almenområdet styrkes. Det betyder, at

- flere børn og unge får tidligere støtte i det almene miljø
- medarbejdere på almenområdet har større specialpædagogisk viden og benytter den i deres praksis

I Hørsholm Kommune ekskluderes 3-4 % børn og unge til specialområdet. Det er få børn i sammenligning med andre kommuner. Det nationale mål om at inkludere 96,5 % af alle børn i folkeskolen er således tæt på at være opfyldt.

Målsætning:

Den lave andel af børn og unge i specialpædagogiske tilbud fastholdes, og samtidig tilbydes de bedst mulige specialpædagogiske tilbud til det enkelte barn så tæt på barnets nærmiljø som muligt. Det betyder, at

- antallet af børn og unge i specialpædagogiske tilbud fastholdes på et lavt niveau
- børn, unge og deres forældre oplever, at de specialpædagogiske tilbud passer til barnets eller den unges behov
- der fortsat udvikles tilbud i børnenes og de unges nærmiljø, som er rettet mod de aktuelle behov

Indsatsområder

I arbejdet med at fremme inklusion kan der sættes ind på mange forskellige fronter og måder – og samtidigt. I det følgende beskrives de indsats, der særligt er fokus på i Hørsholm Kommune.

Ledelse

Lederne skal med udgangspunkt i inklusionsstrategien skabe en fælles platform i det enkelte dagtilbud, skole eller fritidsordning for arbejdet med inklusion. Lederne formidler og italesætter Hørsholm Kommunes inklusionsforståelse både i forhold til medarbejdere og i forhold til

forældre. Lederne er ansvarlige for at understøtte og iværksætte tiltag, der kan fremme inklusion og dermed sikre et systematisk arbejde med indsatsen – både i forhold til medarbejdere og forældre. Det betyder også, at lederne understøtter refleksionen omkring inklusion i medarbejdergruppen og tværfagligt, og at de prioriterer at lede inkluderende og være en rollemodel i den forbindelse, da det er essentielt.

Kompetencer

Målsætningen om at styrke inklusionsindsatsen i dagtilbud, skoler og fritidsordninger forudsætter, at medarbejderne har kompetencer til at skabe inkluderende fællesskaber for børn og unge. For at dette kan lykkes, skal medarbejderne være i besiddelse af de nødvendige faglige og personlige kompetencer. Der skal derfor igangsættes konkrete kompetenceudviklingsforløb med henblik på at udvikle/videreudvikle en anerkendende og inkluderende pædagogik og læring, bedre organisering af medarbejderressourcerne og nye tilgange til opgaveløsningen.

Styrkelsen af kompetencer kræver en flerårig kompetenceudviklingsplan med fokus på både efteruddannelse og praksislæring, hvor ny viden skal tillæres og forankres og bruges i den konkrete hverdag. Kompetenceudviklingsforløbet har for medarbejderne de mål, at de

- tilegner sig ny forskningsbaseret viden, der styrker deres arbejde med at etablere inkluderende fællesskaber
- styrker evnen til at se kritisk på egen praksis, samt får redskaber til at målrette praksis til børnenes behov
- styrker kompetencerne til at kunne etablere et inkluderende og anerkendende forældresamarbejde, hvor forældrenes ressourcer bruges i arbejdet med børnene.

Inklusionsteam

Med henblik på at styrke pædagogers og læreres generelle kompetencer inden for inklusion og herunder styrke den gensidige videndeling etableres et inklusionsteam². Inklusionsteamet har til opgave, at:

- vejlede, facilitere og inspirere til inkluderende læringsmiljøer
- vejlede og sparre i forhold til grupper af børn/enkelte børn
- organisere videndeling
- etablere et netværk blandt ressourcepersoner

² Teamet etableres som et 2-årigt forløb i skoleårene 2013-2015 – finansieret af afsatte budgetmidler (Budgetaftalen for 2012-2016).

Effekten af inklusionsteamets arbejde skal på sigt være, at pædagoger og lærere

- søger og oplever let adgang til støtte og vejledning
- oplever, at de får redskaber og kompetencer til at arbejde med en inkluderende praksis

Stafetlogbogen som dialogredskab

Implementeringen af IT-redskabet Stafetlogbogen i dagtilbud, skoler og fritidsordninger styrker den løbende dialog og videndeling mellem fagpersoner og forældre vedrørende indsatsen omkring børn med særlige behov. Stafetlogbogen skal sikre en sammenhængende indsats målrettet det enkelte barn. Det er en målsætning på sigt, at alle børn med særlige behov, som går i kommunens dagtilbud, skoler og fritidsordning, får etableret en stafetlogbog. I forbindelse med implementeringen af stafetlogbogen vil der samtidig blive fastsat en samarbejdsstruktur, hvor hvert barn får en stafetholder, som sikrer, at der altid er en ansvarlig for indsatsen omkring barnet og som sikrer, at indsatsen målrettes barnets behov og fastholdes over tid.

Videndeling og tidlig forebyggelse

Som tidligere beskrevet er en styrket videndeling mellem det specialpædagogiske område og almenområdet afgørende for inklusionen af de børn, som er i udsatte positioner. Helt konkret vil medarbejdere med specialviden i Center for Børn og Voksne (BOV) og medarbejdere i Center for Dagtilbud og Skole (DOS) indgå i et tættere samarbejde i konkrete forløb omkring børn i udsatte positioner – for at øge viden mere generelt på almenområdet.

Med henblik på at fastholde og styrke den tidlige indsats vil der være et tværfagligt forum, hvor dagtilbud, skoler og fritidsordninger sammen med fagpersoner med specialfaglig viden kan drøfte og få vejledning vedrørende bekymringer omkring et barn eller en børnegruppe. Samtidig vil pædagogisk, psykologisk rådgivning styrke den tidlige forebyggende indsats for børn fra 0-10 år. Der vil i den forbindelse sættes yderligere ind med henblik på at vejlede medarbejdere og forældre i at støtte børn i udsatte positioner. Samtidig styrkes indsatsen omkring børn i udsatte positioner og deres familier ved, at kommunens socialrådgivere fremadrettet vejleder dagtilbud, skoler og fritidsordninger i arbejdet med disse børns familier.

Pædagogisk kontinuitet i overgangen fra dagtilbud til skole/SFO

I overgangen mellem dagtilbud og skole/fritidsordning er det vigtigt for alle børn, at de oplever en pædagogisk kontinuitet, som giver tryghed og klare pædagogiske rammer. Det er særligt vigtigt for børn i udsatte positioner. Der er derfor fokus på, at alle skoler, dagtilbud og

fritidsordninger arbejder med en anerkendende tilgang, da det er grundlaget for en inkluderende pædagogisk praksis.

Hørsholm Kommune styrker samtidig den pædagogiske kontinuitet i børns overgang fra dagtilbud til skole/fritidsordning. Konkret er der tilrettelagt et forløb for kommende skolebørn, der skal give forældre og børn en tryk og naturlig overgang fra dagtilbud til skole og fritidsordning. Forløbet rummer konkrete aktiviteter, som understøtter samarbejde og dialog mellem børn, forældre og ressourcepersoner om barnets trivsel og læring. Forløbet vil kunne genkendes, uanset hvilket dagtilbud man har gået i, og hvilken skole man kommer til (forløbet er beskrevet på kommunens hjemmeside). I forbindelse med implementering af overgangsmodellen er det besluttet, at projekt "Fri for mobberi" implementeres i alle dagtilbud samt SFO'erne for de yngste børn. Målsætningen er, at der skal arbejdes med "Fri for Mobberi's redskaber/materialer med henblik på at understøtte en kultur, hvor børn ikke mobber eller ekskluderer andre børn.

Forældresamarbejde

En forudsætning for at lykkes med inklusion er - som beskrevet tidligere - at forældre medvirker til at styrke fællesskaberne. Det kræver et kontinuerligt samarbejde, hvor medarbejdere i dagtilbud og skoler er ansvarlige for at medinddrage forældre i indsatsen for at styrke alle børns del af fællesskabet. Samtidig får forældrebestyrelser og forældreråd en helt central rolle. De vil sammen med medarbejderne løbende have en dialog omkring inklusionsindsatsen og de gensidige forventninger. Samtidig vil forældrebestyrelser og forældreråd være med til at formidle de fælles målsætninger bredere ud til de øvrige forældre.

Hørsholm Kommune vil orientere om inklusionsindsatsen for hele 0-18-års området til alle forældre. Der vil derfor i 2013 - i samarbejde med forældrebestyrelser og forældreråd - blive udarbejdet en pjece om de overordnede forventninger til og samarbejde med forældre omkring inklusion. Disse vil senere blive konkretiseret lokalt i de enkelte skoler og dagtilbud.

Kommunikation

Inklusion har sit fokus på fællesskaber - blandt børn, voksne og som et mix af børn og voksne. Inklusionsstrategien får sit liv ved, at vi taler om fællesskaberne og vores ansvar for dem. Udover formidling på hjemmesiden, i lederfora, på personalemøder og forældremøder vil både de professionelle og forældrene få tilbud om fyraftensmøder, hvor dialogen indbyrdes og mellem både fagprofessionelle og forældre er i centrum.